

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
філологічний факультет**

Кафедра сучасної української мови

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Сучасна українська мова (морфологія ч. II)»
(обов'язкова)**

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Мова навчання українська

Розробники: д.ф.н., проф. Руснак Н. О

Профайл викладача (-ів)

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=Pw8PiOgAAAAJ&hl=uk>

Контактний тел. 095-67-37-929

(у випадку потреби)

E-mail:

n.rusnak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2556>

Для реєстрації на курсі необхідно ввести пароль "морфологія" (без лапок, всі букви маленькі).

Консультації

Очні консультації: середа з 13.00 до 14.00

Онлайн-консультації: четвер 15.30 до 16.30

Очні консультації: за попередньою домовленістю.
понеділок та вівторок з 14.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Морфологія ч. II» є одним з основних у структурі професійної підготовки майбутнього фахівця, оскільки, відображаючи когнітивний характер граматики, сприяє формуванню мовленнєвої компетентності студентів.

2. Мета навчальної дисципліни: усвідомити самотність української граматики, системний характер української морфології, з'ясувати специфіку дієслова, прислівника та службових слів в українській мові.

3. Пререквізити. Сучасна українська мова. Лексикологія. Фонетика. Морфеміка і словотвір. Морфологія ч. I.

4. Результати навчання Студенти повинні

знати: визначення дієслова, прислівника, службових частин мови;

граматичні категорії дієслова;

граматичні форми дієслова;

класифікації прислівника;

специфічні риси службових частин мови;

вміти: здійснювати морфологічний аналіз усіх дієслівних форм;

робити морфологічний аналіз прислівника;

розбирати службові частини мови;

порівнювати фінитні та нефінитні форми дієслова;

аналізувати дієслова, прислівники та службові частини мови у структурі тексту

Загальні компетентності

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою, як усно, так письмово.

ЗК5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності спеціальності

ФК2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК6 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації й інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту залежно від обраної спеціалізації.

ФК8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК11 Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

ФК13 Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови.

Програмні результати навчання

ПР1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПР3 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПР8 Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.

ПР10 Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПР12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища й процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знайти й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	Лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	3	1	4,5	135	30	30			82	8	Екзамен
Заочна	3	1	4,5	135	8	8			13 2		Екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Дієслівні категорії та дієслівні форми											
Тема 1. Дієслово як центральна частина мови		2	2		1	5			2	2		10

Тема 2. Категорія виду дієслова		2	2		1	5						10
Тема 3. Категорія перехідності-неперехідності дієслова		2	2		1	5						10
Тема 4. Категорія стану дієслова		2	2		1	5						10
Тема 5. Категорія способу дієслова		2	2		1	5		2	2			10
Тема 6. Категорія часу дієслова		2	2			5						10
Тема 7. Категорія особи дієслова		2	2			5						10
Тема 8. Парадигматика способового дієслова		2	2			5						10
Тема 9. Нефінітні форми дієслова		2	2			5						10
Усього		18	18		5	45		4	4			90
Змістовий модуль 2. Прислівник та службові частини мови												
Тема 1. Прислівник – самостійна частина мови		2	2		1	7		2	2			10
Тема 2. Класифікації прислівника		2	2			7						10

Тема 3. Службові частини мови. Прийменник		2	2		1	7		2	2			10
Тема 4. Сполучник – службова		2	2			7						5

частина мови												
Тема 5. Частка – службова частина мови		2	2		1	6						5
Тема 6. Особливий статус вигука в українській граматиці		2	2		3	6						2
Разом за ЗМ 2		12	12		8	37		4	4			42
Усього годин		30	30			82		8	8			132

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Загальнодієслівні категорії дієслова.
2	Часткові дієслівні категорії.
3	Порівняльна характеристика фінітних та нефінітних форм.
4	Безособові форми на -но, -то – специфічна риса української морфології.
5	Порівняльна характеристика службових частин мови.
6	Порівняльна характеристика прийменника і сполучника.
7	Вигук як вияв ментальності нації.
8	Морфолого-синтаксичний спосіб словотвору.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

1. Роль дієслівних форм у формуванні текстової структури.
2. Роль прислівників у художньому тексті.
3. Роль службових слів у формуванні текстової структури.
4. Роль і місце прийменників у художньому тексті.
5. Роль і місце сполучників у художньому тексті.

6. Роль і місце часток у художньому тексті.

7. Роль і місце вигуків у художньому тексті та діалектному мовленні.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

**Розподіл балів, які отримують студенти
Для прикладу (залік)**

Для прикладу (екзамен)

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)														Кількість балів (екзамен)	Сумар на к-ть балів	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2										40	100	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т1 0	Т1 1	Т1 2	Т 1 3	Т 1 4	Т1 5		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Змістовий модуль 1 - Способове дієслово: морфологічний аналіз способового дієслова

Змістовий модуль 2 - Нефінітні форми дієслова, прислівник, службові частини мови.

5. Рекомендована література -основна

1. Бабій І. М. Службові слова в сучасній українській мові. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. 96 с.
2. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови. К. : Пульсари, 2004. . 398 с.
3. Глазова О. Рідна мова. Підручник для 7 класу. К. : Зодіак-ЕКО, 2008. 288 с.
4. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ, 2002. 336 с.
5. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: Близько 140 000 слів / Відп. ред. Н. Ф. Клименко. К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. . 760 с.
6. Джочка І. Ф. Сучасна українська літературна мова. Практична морфологія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 588 с.
7. Єрмоленко С. Я. Рідна мова. Підручник для 7 класу. Грамота, 2007. 296 с.
8. Загнітко А. П. Словник українських прийменників. Сучасна українська мова. Донецьк : ТОВ ВКФ „БАО”, 2007. 416 с.
9. Загнітко А. П. Теоретична граматики української. Морфологія. Донецьк : ДонНУ, 1996. 435 с.
10. Історія української мови. Морфологія. К. : Наукова думка, 1976. 539 с.
11. Караванський С. Секрети української мови. 2-е розширене вид. Львів, 2009. 344 с.
12. Кучеренко І. Актуальні проблеми граматики. – Львів : Світ, 2003. 228 с.
13. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка. К. : Вища школа, 1997. 493 с.

14. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / За ред. М. Я. Плющ. К., 1994.

15. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / За ред. акад. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1969. 584 с.

16. Сучасна українська мова / За ред. О. Д. Пономарева. К.: Либідь, 1991. С. 164–306.

6. Інформаційні ресурси

Режим доступу: <https://shron1.chtyvo.org.ua/ГорпиничВ.О.Морфологіяукраїнськоїмови>.

Режим доступу: <https://eschool.dn.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=203241> Українська морфологія як розділ мовознавства про частини мови.. Теоретичний матеріал.

Режим доступу: https://typologia.at.ua/index/dieslivni_gramatichni_kategoriji_v_doslidzhennjakh_i_r_vikhovancja/0-129 Гандзюк О. Дієслівні граматичні категорії в дослідженнях І.Р.Вихованця

Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/55071/1-Litvak.pdf?sequence=1> Литвак С. Я. Теоретико-методологічний аналіз статусу деяких категорій англійського дієслова

Режим доступу: <http://sn-philol.cfuv.ru/wp-content/uploads/2017/01/0631>. Дієслівні граматичні категорії в концепції О. Н. Синявського Арцебашева О.В.

Режим доступу: https://webpen.com.ua/pages/Morphology_and_spelling/participle_grammatically_characteristic.html Дієприкметник як форма дієслова

Режим доступу: <https://sites.google.com/site/prislivnik/1> Розряди прислівників за значенням і роллю в слові

Режим доступу: <https://uk.unionpedia.org/i/> Станівник

Режим доступу: <https://studfile.net/preview/2277745/> Поняття про категорію стану

Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ukrmova05042012/sluzbovi-castini-movi> Службові частини мови.

Режим доступу: https://studopedia.ru/16_46847_perehid-u-priymenniki-sliv-inshih-chastin-movi.html Перехід у прислівники інших частин мови

Режим доступу: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/8907/0> Глібчук Н. Препозиціоналізація у площині міжмовної омонімії

Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6951/1/> Висоцький А.В. Обставинні та означальні прислівники у функціональних сферах не частиномовних класів одиниць.

Режим доступу: <http://old.burago.com.ua/ru/novosti/novosti-izdatelstva/1275-> Динамічні процеси у прийменниковій системі української літературної мови.

Режим доступу:

https://webpen.com.ua/pages/Morphology_constant_leng_parts/conjunction_grammatically_characteristic.html Загальна характеристика сполучників

Режим доступу: https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/50_2010 Глібчук Н.. Добосевич У. проблеми міжчастинмовної омонімії в сучасній українській літературній мові.

Режим доступу: https://otherreferats.allbest.ru/languages/00024524_0.html Явища взаємопереходу в граматичній системі української мови на прикладі творів В.Стуса.

Режим доступу: <https://sites.google.com/site/chastkiukr/principi-pobudovi-slovnika> Частки.

Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN

Бойко В.М. Граматична транспозиція в системі частин мови (партикуляція).

Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/16138/1/pylypko_articl_1.pdf

Пилипко О. В. Функціонування однослівних вигуків в сучасному німецькомовному художньому дискурсі.